

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/154/2019
Identifikačné číslo spisu:	7213205879
Dátum vydania rozhodnutia:	23.04.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7213205879.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. J., bývajúceho v D., proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska č. 71, o náhradu škody spôsobenú štátom pri výkone verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/43/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. októbra 2018 sp. zn. 3Co/294/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. júna 2017 č. k. 13C/43/2013-338 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 7.820 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcom rozsahu, v časti o zaplatenie 7.180 eur a úrokov z omeškania, žalobný návrh zamietol. Žalobcovi priznal voči žalovanej právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu a to z prisúdenej sumy 7.820 eur, o výške ktorej náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Žalobca si v konaní uplatnil nárok podľa § 8 ods. 5 zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (v ďalšom len „Zákon“), a to na náhradu škody - nemajetkovej ujmy spôsobenej mu rozhodnutím o väzbe, do ktorej bol vzatý dňa 18. februára 2011, a z ktorej bol prepustený dňa 19. decembra 2011, kedy bol rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 19. decembra 2011 sp. zn. 5T/60/2011 spod obžaloby oslobodený. Do väzby bol vzatý z dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. c/ Trest. por. z dôvodu obavy, že bude pokračovať v trestnej činnosti. V danom prípade bol podľa názoru súdu prvej inštancie naplnený prvý základný predpoklad pre priznanie uplatneného nároku a to, že žalobca bol vzatý do väzby a bol spod obžaloby oslobodený. Uviedol, že v prípade uplatneného nároku je však kumulatívnou podmienkou súčasné nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov podľa § 8 ods. 6 Zákona, za ktorých nárok na náhradu škody nevznikne. Základnou námietkou žalovanej bolo práve tvrdenie, že si žalobca zaviniť väzbu sám, t. j. uplatnila námietku dôvodu uvedeného v § 8 ods. 6 písm. a/ Zákona. K tejto námietke súd prvej inštancie uviedol, že k vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 71 Trest. por., ale

je potrebné, aby si obvinený sám väzbu zavinil a teda sa predpokladá určité konkrétne konanie obvineného (žalobcu), ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby, lebo len v takom prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie za uvalenie väzby len v tom, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú a vzhľadom na osobu páchatel'a je tu dôvodná obava, že by mohol aj naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy (zo správy NS ČSSR o účinnosti zák. č. 58/1969 Zb. z 30.11.1977, sp. zn. Plsf 3/77). Vychádzajúc z takto postavených kritérií posudzovania viny obvineného na vzatí do väzby nebolo pred okresným súdom preukázané žiadne aktívne konkrétne konanie žalobcu, ktorým by si bol väzbu zavinil sám. Ďalším predpokladom vzniku zodpovednosti je škoda. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Mala spočívať v tom, že pociťoval počas obdobia väzby beznádej, úzkosť a strach z ďalšieho osudu, že sa natrvalo narušili jeho vzťahy s rodičmi, pociťoval odsudzovanie zo strany verejnosti, aj v súvislosti so snahou nájsť si zamestnanie a pri hľadaní zamestnania bol jednoznačne diskriminovaný kvôli tomu, že bol vo väzbe. Uviedol, že väzba, resp. čas v nej strávený, zanechali stopy na jeho psychickom a fyzickom stave, ktoré sa mu nikdy nepodari odstrániť. Zo žalobcom tvrdených zásahov väzby do jeho osobnostných práv mal súd preukázané výpoveďami svedkov H. J. a W. J., že vzatie žalobcu do väzby spôsobilo narušenie ich vzťahu s ním a naopak, ale súd nedospel k presvedčeniu, tak ako tvrdil žalobca, že sa jednalo o natrvalo narušené vzťahy. Avšak, vychádzajúc zo všeobecne známych skutočností, že pobyt vo väzbe nemôže byť pre nikoho pozitívnym citovým zážitkom, ale len zážitkom negatívnym, traumatizujúcim, akceptoval súd tú skutočnosť, že predmetná väzba aj pre žalobcu predstavovala práve také citovo negatívne a stresujúce prežívanie. Jeho pretrvávanie po prepustení z väzby však žalobca súdu nepreukázal. V konkrétnych súvislostiach daného prípadu okresný súd dospel preto na základe vykonaného dokazovania k záveru, že preukázané narušenie vzťahov žalobcu s rodičmi a prežívanie nepríjemných pocitov žalobcu počas výkonu väzby by nenastalo bez toho, aby bol vzatý do väzby a teda mal danú aj príčinnú súvislosť medzi väzbou žalobcu a vznikom škody - nemajetkovou ujmov (narušením osobnostných práv žalobcu). Vychádzajúc z preukázaných nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi v oblasti jeho osobnostných práv a to obmedzením jeho osobnej slobody a práv na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, prihliadnuc na dobu trvania týchto obmedzení, dospel k záveru, že iba samotné konštatovanie porušenia práva by nebolo v danom prípade dostatočným zadosťučinením, a že žalobca si dôvodne uplatnil aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobca si nárok uplatnil vo výške 15.000 eur, pričom náhradu vypočítanú v minimálnom rozsahu vo výške 7.817,15 eur mal za nepostačujúcu a žiadal ju zvýšiť do výšky ním uplatneného nároku s odôvodnením, že jeho osobnostné práva boli v dôsledku nesprávneho rozhodnutia súdu zasiahnuté natoľko, že spĺňa predpoklad na priznanie nemajetkovej ujmy vo výške, ktorá presiahne túto minimálnu hranicu. Vychádzajúc z vyššie uvedeného vyhodnotenia preukázanej nemajetkovej ujmy vzniknutej žalobcovi v dôsledku väzby a jej rozsahu mu okresný súd za pozbavenie osobnej slobody v trvaní 10 mesiacov, za zníženie ľudskej cti a dôstojnosti v súvislosti s pobytom v zariadení na výkon väzby a za prežívanie nepríjemných až traumatizujúcich pocitov v súvislosti s výkonom väzby priznal náhradu v peniazoch, a to vo výške 7.820 eur. Pri rozhodovaní o výške peňažnej náhrady za nemajetkovú ujmu prihliadol v súlade s § 17 ods. 3 Zákona najmä na osobu žalobcu a jeho dovtedajší život, keď žalobca už v čase vzatia do väzby bol 6 krát právoplatne, aj keď len podmienene, odsúdený za väčšinou majetkovú trestnú činnosť, prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy, ktorú ujmu u žalobcu vyhodnotil ako ujmu nepatrnú, nie závažnú (t. j. rozdielne od hodnotenia žalobcu) a na závažnosť následkov, ktoré žalobcovi vznikli v jeho súkromnom (narušenie vzťahov s rodičmi) a spoločenskom (vedomosť okolia, že bol žalobca vo väzbe) živote. Viaceré žalobcom uvedené následky vykonania väzby zostali len v rovine jeho tvrdení bez ich náležitého preukázania, preto v prevyšujúcom rozsahu nárok uplatnený žalobcom na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol. Súd zamietol žalobu aj v časti žalobcom uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania zo žalovanej sumy s tým odôvodnením, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia a až uplynutím takto určenej lehoty plnenia sa dlžník dostáva do omeškania (rozsudok NS SR zo 14. marca 2012 sp. zn. 6 Cdo 185/2011).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu i žalovanej rozsudkom z 18. októbra 2018 sp. zn. 3Co/294/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a v časti výroku č. II. o zamietnutí žaloby o zaplatenie 7.180 eur a o zamietnutí žaloby o zaplatenie úrokov z omeškania v

rozsahu nad 5,75 % výšky ročného úroku z omeškania, ako aj vo výroku č. III. Zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku č. II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej zamietajúcej časti uplatnených úrokov z omeškania tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 5,75 % ročný úrok z omeškania zo sumy 7.820 eur od 22. februára 2013 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd dospel k záveru, že bolo dôvodné iba odvolanie žalobcu a to len v časti uplatneného úroku z omeškania, ktorý uplatnil v nesprávnej výške. K súdom prvej inštancie použitej správe Najvyššieho súdu ČSSR o účinnosti zák. č. 58/1969 Zb. z 30. novembra 1977, sp. zn. Plsf 3/77 uviedol, že do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných najvyššími súdmi ČSSR, ČSFR, ďalej v bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu ČSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných ŠEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2012). Na základe čoho poznamenal, že príčinnú súvislosť medzi väzbou a zavinením obvineného je potrebné hľadať nie v jeho konaní, ktorým podľa orgánov činných v trestnom konaní mal naplniť skutkovú podstatu trestného činu, pre ktorý bol stíhaný, ale predovšetkým v jeho postoji voči orgánom činným v trestnom konaní, teda v tom, či svojim konaním či úkonmi procesného charakteru zapríčinil, že musel byť vzatý do väzby. Prvoinštančný súd mal preukázané nepriaznivé následky vzniknuté žalobcovi v oblasti jeho osobnostných práv a to obmedzením jeho osobnej slobody, práva na rešpektovanie a ochranu súkromného rodinného života prihliadnuc aj na dobu trvania týchto obmedzení (väzba trvajúca 305 dní) ako aj čiastočným narušením rodinných vzťahov a správne dospel k záveru, že iba samotné konštatovanie porušenia práva by v danom prípade nebolo dostatočným zadost'učinením. Trestné stíhanie a v rámci neho výkon väzby predstavujú vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvolávajú aj ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Podstatnou okolnosťou je nedobrovoľné obmedzenie osobnej slobody žalobcu na dlhé obdobie, nepreukázanie spáchania trestného činu, v súvislosti s ktorým bola väzba nariadená a žalobca v tomto smere správne poukazuje aj na zložité psychické momenty, ktorý so sebou výkon väzby prináša. Odvolací súd preto v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 7.820 eur. Pokiaľ ide o otázku, či štát ako osoba, ktorá zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím sa dostáva do omeškania odvolací súd uvádza, že zák. č. 514/2003 Z.z. do účinnosti novely vykonanej zákonom č. 412/2012 Z.z. neobsahoval novelou doplnené znenie ustanovenia § 16 ods. 4 podľa ktorého ... „Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.“ Odvolací súd však uvádza, že toto ustanovenie je procesným ustanovením a preto prvoinštančný súd mal na prejednávany prípad aplikovať ustanovenie § 16 ods. 4 cit. zákona. Napokon odvolací súd dodáva, že aj pred novelou zák. č. 514/2003 Z.z. účinnou od 1. januára 2013 omeškanie štátu s plnením dlhu bolo možné vyvodiť z ustanovenia § 16 ods. 1 cit. zák., v zmysle ktorého, ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. To znamená, že pokiaľ štát si nesplní svoju povinnosť škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím nahradiť poškodenému včas, dostáva sa do omeškania s plnením tohto dlhu od okamihu, kedy žalobca si môže svoj nárok uplatniť na súde (t. j. po 6 mesiacoch, resp. v prípade negatívneho rozhodnutia o žiadosti aj od skončenia prejednávania). Pretože žalovaná 21. februára 2013 oznámila žalobcovi, že jeho nárok neuznáva, dostala sa do omeškania dňom nasledujúcim po oznámení o neuspokojení nároku 22. februára 2013. Žalobca si však uplatnil úrok z omeškania v nesprávnej výške. Žiadal priznať úroky z omeškania vo výške 8,75 % ročne, pričom zákonná výška úrokov z omeškania podľa § 3 Nariadenia vlády SR v znení účinnom od 1. februára 2013 bola vo výške 5,75 %. Odvolací súd preto v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok aj o zamietnutí žaloby o zaplatenie úrokov z omeškania v rozsahu nad 5,75 % výšky ročného úroku z omeškania a v súlade s § 388 CSP zmenil rozsudok vo výroku č. II o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej zamietajúcej časti uplatnených úrokov z omeškania tak, že žalovaná je povinná zaplatiť

žalobcovi 5,75 % ročný úrok z omeškania zo sumy 7.820 eur od 22. februára 2013 do zaplattenia do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu do výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti zaplattenia nemajetkovej ujmy vo výške 7.820 eur podala žalovaná dovolanie v zmysle dovolacieho dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Právna otázka v zmysle prvej uplatnenej dovolacej vady znela tak, že či predchádzajúce právoplatné odsúdenia a spáchanie činu v čase podmieneného odsúdenia možno považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z., teda za existenciu zavinenia žalobcu na jeho vzatí do preventívnej väzby. Žalovaná zastáva názor, že v prípade žalobcu bola uvedenými skutočnosťami naplnená hypotéza ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z. o zavinení väzby žalobcom, z ktorého dôvodu bolo potrebné žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Žalobca bol odsúdený celkovo 9-krát. Z uvedeného vyplýva, že jedným z ústavne udržateľných kritérií pri posudzovaní viny obvineného na vzatí do väzby je aj prihliadanie na osobu obvineného a jeho trestnú minulosť, pričom táto skutočnosť je osobitne dôležitá pre rozhodovanie o vzatí do väzby z dôvodu tzv. preventívnej väzby. Následne odvodzovala prípustnosť svojho dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktoré podala do výroku, v ktorom odvolací súd rozhodoval ohľadne úrokov z omeškania, kde zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 5,75 % ročný úrok z omeškania zo sumy 7.820 eur od 22. februára 2013 do zaplattenia. Odklon odvolacieho súdu videla v tom, že pri posúdení prípustnosti priznania úrokov z omeškania v súvislosti s nemajetkovou ujmovou odvolací súd postupoval v rozpore s právnou vetou dovolacieho súdu uvedenou v jeho rozsudku z 24. júna 1998 sp. zn. 1 Co 15/97 a rovnako aj v rozpore s rozsudkom zo 14. marca 2012 sp. zn. 6 Cdo 185/2011. K čomu uviedla, že v prípade náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je výška priznanej náhrady závislá od úvahy súdu, pričom rozsudok o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy má konštitutívny charakter. Omeškanie tak vzniká až po uplynutí lehoty na plnenie vyplývajúcej z rozhodnutia vo veci samej a nie ako nesprávne tvrdil odvolací súd odo dňa nasledujúcim po oznámení o neuspokojení nároku. Navrhla preto, aby dovolací súd napadnutý rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhla odklad vykonateľnosti predmetného rozhodnutia.

4. Žalobca sa k predmetnému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky v prvom rade uvádza, že nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1, 2 CSP) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Podľa § 432 ods. 1, 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

10. Dovolateľka podala dovolanie v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a to do výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti zaplattenia nemajetkovej ujmy vo výške 7.820 eur. Právna otázka, ktorá podľa jej tvrdenia nebola dovolacím súdom doposiaľ riešená, a o ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu znela tak, že či predchádzajúce právoplatné odsúdenia a spáchanie činu v čase podmieneného odsúdenia žalobcu možno považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z., teda za existenciu zavinenia žalobcu na jeho vzatí do preventívnej väzby.

11. I keď v preskúmvanej veci dovolateľkou namietaná právna otázka bola otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebol splnený ďalší predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a to že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Obdobná právna otázka bola totiž rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená a preto sa predmetné dovolanie posudzovalo v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. K čomu dovolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31.12.1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I. 1965 - 1967), 1980 (č. II. 1964 - 1969) a 1986 (č. IV. 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou.

13. V zmysle uvedeného je zrejmé, že za ustálenú rozhodovaciu prax možno považovať aj rozhodnutie, resp. správu prejednanú a schválenú plénom Najvyššieho súdu bývalej Československej socialistickej republiky o účinnosti zák. č. 58/1969 Zb. z 30. novembra 1977, sp. zn. Plsf 3/77, z ktorej vychádzali pri riešení nastolenej právnej otázky aj súdy nižších inštancií, a teda je zrejmé, že obdobná „dovolacia otázka“ už bola najvyšším súdom riešená.

14. Vzhľadom na prípustnosť dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil teda k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke, či predchádzajúce právoplatné odsúdenia a spáchanie činu v čase podmieneného odsúdenia možno považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z. Tým zároveň posudzoval aj opodstatnenosť či neopodstatnenosť odklonu odvolacieho súdu od riešenia tejto otázky ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

15. V správe prejednanej a schválenej plénom Najvyššieho súdu bývalej Československej socialistickej republiky o účinnosti zák. č. 58/1969 Zb. z 30. novembra 1977, sp. zn. Plsf 3/77 bolo uvedené, že posudzovanie viny obvineného na vzatí do väzby je náročnou otázkou a jej úplné objasnenie v daných prípadoch nie je vždy dobre možné v rámci predbežného prerokovania nároku. Je ale v každom prípade nesprávne a v rozpore so zásadou materiálnej pravdy, ak súdy dostatočne nezisťujú, či skutočne osoba vzatá do väzby svojím konaním dala príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, a ak len preberajú dôvody, o ktoré bolo rozhodnutie o uvalení väzby opreté, a okrem výsluchu žalobcu a obsahu trestných spisov nevykonávajú žiadne iné dôkazy. K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a/ zákona č. 58/1969 Zb. totiž nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku alebo jej trvania v zmysle ustanovenia § 72 Trestného poriadku, ale treba, aby si obvinený sám väzbu zavinil. I keď pritom zákon len príkladom uvádza, ktoré konanie obvineného treba považovať za zavinenie väzby (napr. pokus o útek), rozhodne vždy predpokladá určité konkrétne konanie obvineného, ktorým dal príčinu na uvalenie väzby. To znamená, že podľa úpravy vzatia do väzby a jej trvania zakotvenej v Trestnom poriadku bude tu zákonný dôvod väzby, keď v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku bude tu skutočnosť, ktorá odôvodňuje obavu, že obvinený napr. ujde alebo že bude pokračovať v trestnej činnosti alebo že bude pôsobiť na svedkov a pod. Pre vylúčenie nároku na odškodnenie za väzbu malo by však byť preukázané aj určité

konanie obvineného, napr. pôsobenie na znalca, zastrašovanie svedkov, odstraňovanie dôkazov a pod., ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, lebo len v takomto prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie na uvalení väzby len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil vzatie do väzby konštatovaním, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú pre majetkové a iné delikty a vzhľadom na osobu páchatel'a je nebezpečenstvo, že by mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je tu dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy. Zrejme nepôjde taktiež o zavinenie na vzatí do väzby ani vtedy, keď sa obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal alebo odmieta vypovedať a tak svojím konaním vzbudzuje dôvodné obavy, že by mohol mariť vyšetrovanie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených.

Predmetná judikatúra ohľadne posudzovania viny obvineného na vzatí do väzby je aktuálna aj k § 8 ods. 6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z.

16. V zmysle uvedeného dovolací súd poukazuje na rozhodnutia súdov nižších inštancií, ktoré uviedli, že k vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 71 Trest. por., ale je potrebné, aby si obvinený sám väzbu zavinil. T. j. predpokladá sa určité konkrétne konanie obvineného (žalobcu), ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby, lebo len v takom prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie za uvalenie väzby len v tom, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú a vzhľadom na osobu páchatel'a je tu dôvodná obava, že by mohol aj naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy.

17. Na základe vyššie uvedeného sa podľa právneho názoru dovolacieho súdu odvolací súd pri riešení predmetnej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedenom rozhodnutí, práve naopak rozhodoval v súlade s ňou a preto je dovolanie žalovanej v tejto časti nedôvodné.

18. Dovolateľka zároveň zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci v časti priznaného úroku z omeškania, pri ktorom sa odvolací súd odklonil pri posúdení prípustnosti priznania úrokov z omeškania v súvislosti s nemajetkovou ujmom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyslovenej v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júna 1998 sp. zn. 1 Co 15/97 a rovnako aj v rozsudku zo 14. marca 2012 sp. zn. 6 Cdo 185/2011. Prípustnosť svojho dovolania teda v tejto časti odvodzovala aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktoré podala do výroku, v ktorom odvolací súd rozhodoval ohľadne úrokov z omeškania, kde zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 5,75 % ročný úrok z omeškania zo sumy 7.820 eur od 22. februára 2013 do zaplatenia.

19. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Podľa § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

21. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne

právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

22. V preskúmvanej veci je predmetom dovolacieho konania samostatný výrok týkajúci sa zaplataenia úrokov z omeškania, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie s tým, že bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 5,75 % ročný úrok z omeškania zo sumy 7.820 eur od 22. februára 2013 do zaplataenia a teda do 20. februára 2019, čo činí sumu 2.697,90 eur. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (19. marec 2013) bola 337,70 eur (podľa § 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 326/2012, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2013). Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (3.377 eur). Prípustnosť dovolania žalovanej je preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ CSP vylúčená.

23. Z týchto dôvodov najvyšší súd uzatvára, že žalovaná nedôvodne namieta existenciu dovolacej vady v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

24. Najvyšší súd preto na základe uvedených skutočností dovolanie v celej časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

25. Úspešnému žalobcovi dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v celom rozsahu. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.